

Soome maal ei hääbene inimesed mitte oma keelt rääkides. Aga meie juures on see paha mood, kui üks juba nii kaugele jõuab, et häda pärast Saksa keelt tõnkida ehk Wene keelt purskida oskab, siis nii- sugune mees, kas tee mis tahte, Maa keelt ei räägi enam. Üksna wiletsus ja häda on mõni kord kuulata, kuida mõni hunt- hantsakas wõera keelega maadleb ja heitleb, aga emakeelt ei räägi, kas tapa ära. Ise ajab end säääl juures nii uhkelt, nagu tahaks iga kandi päält ütelda: wot, kõnelen Wene keelt nagu wot ja Saksa keelt nagu sawi, aga ei teagi, et auus Wenelane ja selge Sakslane, kes oma keelt hästi oskavad, tema üle naerawad. Ka puuduline keele tundmine on kasuks, aga kõneldagu säääl, kus muidu läbi ei saa, aga mitte säääl, kus tarwis ei ole, ja kus inime selle läbi naeruks saab.

Ehk waatame jälle foolide pääle. Kui ühe Saksa mehe läest küsitaks, kas ta ei tahaks oma wäikest poega, kes weel Prantsuse keelt sugugi ei mõista, kas ta ei tahaks seda ühte Prantsuse fooli saata, kus jugugi Saksa keelt ei räägita. Ei ialgi saaks ta seda tegema, sest ta näeks selgeste ära, et ta oma lapsele sellega suurt kahju teeb. Aga meil tuleb see weel üsna tihti ette, et laps fooli wiidakse, kus üksi Saksa keeli õpetust antakse. Lapse elaw waim peab tõnsiks jääma, teist wiisi ei wõi asi olla.

Wiimaks on mul weel ühest asjast rääkida, mis wäga tähtjas on ja tähele tuleb panna. See on tütarlaste foolitamine. Et tütarlapsed peawad foolitatud saama, see on asi, mille wasta keegi ei peaks seisma. Veel nüüd kuulatakse üteldawat: „Mis

tütarlaps tarfusega teeb, mis tarwis tema teda tarwitab?“

See on wäga rumal ütlemine. Tütarlapsed peawad pärast abikaasadeks ja emadeks saama. Kui mees foolitatud on ja naene mitte, ei saa abielu nii õnnelik, kui ta peaks olema. Aga see ei ole iga kord mitte ülem asi. Kes on see, kelle läest õrnad laste hinged kõige esimese õpetuse saawad? Kes on see, kellega nad oma lapsepõlwes kõige enam koos on? Kes muud, kui ema. Ema toidab neid nii hästi ihu poolest oma rinna kui waimu poolest õpetuse piimaga.

Siin on nüüd ometi wäga ferge mõista: mida mõistlikum ema on, seda mõistlikumalt saab ta oma lapsed kaswatama. Selle pärast on ka awalik, et naesterahwa foolitamine sagedaste weel tarwilikum on kui meesterahwa.

Muidugi peame üks kord õppima mõtlema, et, kui meie tütar foolitatud on, siis ta kohe mitte nii peenikene ei ole, et ta enam talutöösse ei kõlba. See on rumal arwamine, et talupoegade seisuseks kõige lollemad ja tõlbemad inimesed peawad jääma. Ei mitte! Tarfusest ja õpetusest peetakse ühel wiisil lugu, olgu ta külas ehk linnas leida. Pääle selle on põllumehe seisus auu-seisus, ja on tal tihti parem leib kui linna hunt- hantsakatel. Selle pärast on see ka wõderiti mõte, kui peaksiwad kõik wähegi foolitatud inimesed linna jääma, kus neist tihti muud ei saa kui hunt- hantsakad wõi kadaka, Saksad. Õnneks on meil juba foolitatud peremehi ja pere-